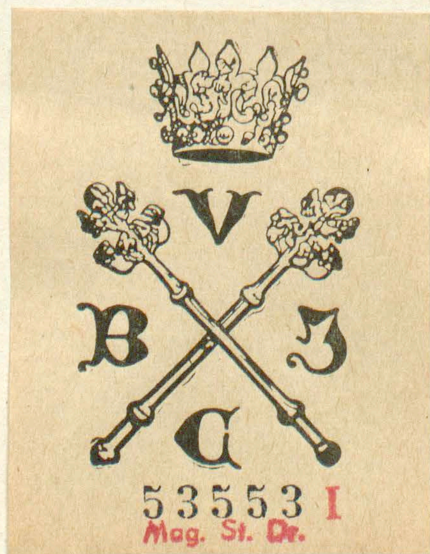

V
B
I
C
53553 I
Mag. St. Dr.

Ná Moſkiewſkie zwyćięſtwo

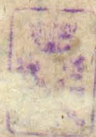
KAZANIE Y DZIĘKI PANV BOGV.

Czynione w Wilnie *25. Iulii*, w dzień S. Iákubá, 1611. ná przyiazd ſzczęśliwy Królá I. M.

Przez X. PIOTRA SKARGE Societatis IESV.

W KRAKOWIE,
Z Drukárni Andrzeiá Piotrkowczyká, K. I. M. Typográphá.
Roku Páńſkiego, 1611.

Ná Moſkiewſkie zwyćię-ſtwo, Kazánie y dzięki Pánu Bogu.

Confolatus eſt Dominus Sion: gaudium & lætitia inuenietur in ea, gratiarum actio, & vox laudis. *Iſaiæ 51.*

GDy P. Bog ćieſzy y vweſela Kośćioł
ſwoy/ y nas domowniki ieg: powinniſmy dzie-
kowánie / y głoſy wychwalenia dobroći iego.
Acz záwżdy to dziekowánie być ma / iáko Apo-
ſtoł vpomina: *Proſzę niechay będą dźięki zá lu-* 1. Tim: 2.
dzie wſzytkie, y zá Krole, y Stany wyſokie, ábyſmy ſpokoyne mieli po-
mieſzkánie w pobożnośći y czyſtośći. Ale gdy P. Bog nowemi nas
dobrodzieyſtwy obſyła: nowe tez dzieki y śpiewánie oddáwáć
mu winniſmy. Cantate Domino canticum nouum: quia Psal: 97.
mirabilia fecit. Zá nowe dáry/ nowe śpiewaymy pieśni y dzie-
ki: á zwłaszczá gdy dáry ſą dziwne/nieſpodziewáne/niezáſłużone/
y wßytkim ná poćieche y pożytek ſłużące. Obáczmyß y vważay-
my/ iákieſmy poćiechy y weſele y dobrodzieyſtwá w tych zwyćie-
ſtwách ná tey woienney wypráwie do Moſkwy odnieśli: á v-
mieymy zá nie dziekowáć y wdzięcznemi być.

Przednie ſie z tego y naprzod raduiem: iż P. Bog do rozße- Wrotá do roz-
rzenia Kośćiołá ſwego / y prawdy Kátholickiey / y pozyſkánia ßerzenia chwa-
duß ludzkich droge vkázuie. Narod ten/ w ſtárym odßczepień- ły Bożey.
ſtwie/ y wyrzuceniem ſie z iednośći Kośćiołá Bożego/ vwikłá-
ny/ vtrácił prawde Bożą: nábrał w ſie błedow y falßywey náu-
ki: wpadł w zabobony y czáry / y ſłużbe ßátáńſką / y w iáwne/
brzydkie y w niebo wołáiace grzechy. Wyniosł ſie ná táką głu-
pią hárdość: iż Łáćinniki y wßytek Rzymſki Kośćioł / ma zá
pohánce/iáko Zydy y niewierne: v ktorych chrztu ś. nie máß/y do

zbáwienia nádźieie. Lecz P. Bog tákiemi nád nimi zwyćiestwy/ y poniżeniem ich / wſławia świętą Apoſtolſką wiárę/ y prawdę zbáwienną wynośi : áby ſie do niey gárnąć mogli/ á do vznánia błędow ſwoich przychodźili / y pomoc y przyczynę z nędze y vpadku ſwego świeckiego/ do zbáwienia náydowáli. *Nápełni/ Pánie/ háńbą twarzy ich, á twego imieniá ſzukáć będą*, mowi Pſalm.

Dawni nieprzyiáciele poniżeni.
Nádźieiá do zupełnego pokoiu.

Do tego weſelim ſie/ iż ſtáre y iákoby wrodzone nieprzyiaćiele Korony tey/ P. Bog poniżył/ z ktoremi nigdy zupełnego pokoiu nie było/ á vſtáwiczne woienne trudnośći z nimi záchodźiły. Tákim vpadkiem ich / nádźieię bierzem do ſtałego y zupełnego pokoiu/ ktorego wſzyſcy prágniem. A z tego rádość mamy/ iż Pan Bog rozſzerzył gránice Páńſtwá tego / y odięty wielki powiát przywroćił / y zamek mocny / ktory wrotámi do wſzytkich źiem nieprzyiaćielſkich być może. A co więcey/ nád nádźieie Stolice ſáme / śiłę wſzytkiey Moſkiewſkiey źiemie / w moc Krolewſką podał. Wſławił P. Bog Koronę tę v wſzytkiego Chrześćiáńſtwá/ iż Rycerſkiego męſtwá ſwego ſtárowiecznego dotrzymawa / y ono ták ſzczęśliwie rozmnaża.

Rozſzerzenie gránic.
Przywrocenie odiętego.
Stolice ſámey podánie.
Sławá Korona.
Sławá Rycerſka.
Szczęśliwe wrocenie Páńſkie.

A náde wſzytko rádośćią ſie nápełniamy : iż przenawyżſzy Pan Bog/ Krolá Páná náſzego zdrowego nam/ y táką ſławą wywyżſzonego / po wytrwániu długich żołnierſkich y niebeſpiecznych ćięſzkośći/ przywroćił/ ktorego ná tey wypráwie y woynie w mocney ręce ſwoiey y w obronie trzymał/ y wielkiemi dáry ſwemi ozdobił/ y nádał. Co ſie troche wſpomni / nie ták ludźiom / iáko Pánu Bogu/ od ktorego wſzytko dobre płynie/ cześć oddáiąc.

Czás vpátrzony y pogodá do wyprawy.
Krwáwe gody.
Co odrádźić tę wypráwę mogło.

Naprzod ſie wielce dźiwuiem / iáko Krolowi J. M. dał znáć P. Bog/ iż był czás ná odebránie tego co wźiął nieprzyiaćiel od W. X. Lit : y Korony/ y ná oddánie zelżywośći oney/ y morderſtwá / ktorym Polſki y Litewſki narod ná onym krwáwym [illegible] zgubił. Do tey wypráwy nic mu ſie trudnego nie zdáło: iákoby od Bogá wyſłány był/ y od niego to roſkazánie miał / de ore Dei. A nie odrádźiłá mu tey woyny/ máła liczbá żołnierzow/ prędka wypráwá : ná ták mocne y wielkie Páńſtwo / bezpieniężność y niedoſtátek ſkárbow / ſwowolność y niekárność niektorych żołnierzow/ y ine wielkie przeſzkody/ ktore namędrſzego odrážić mogły / y od tákiego záczęćia y puſzczenia ſie ná ták trudne naiázdy odwodźić.

Dziwuiem ſię/ iáko dał P. Bog ono wielkie zwyćięſtwo v Kluśiney/ w ktorym moc nieprzyiaćielſka wßytká zoſtawáłá/ y z poſtronnych y pieniężnych narodow/ Niemcow/ Fráncuzow/ Szwedow / Niderlándow / liczbą dáleko Krolewſkie woyſko przechodziłá. Stárty nieprzyiaciel oną ßczęśliwą bitwą / ręce ſpuśćił/ koronowánego ſwego Cará z Páńſtwá złożył y ná mnichy poſtrzygł/Krolewſkiemu ſynowi Włádyſłáwowi poſłußeńſtwo zmocnione przyśięgámi oddał/do Stolice otworzył/żołnierzá Krolewſkiego do miáſtá ſtołecznego y zamkow wpuśćił. Ktoreż powodzenie y ßczęśćie więtße/y iáko znácznieyßa moc y ręká Boża być mogłá? Ale to nadziwnieyßa/iż on Car złożony/ gdy mu ſwoi nie dufáli/y kláßtorney ieğ ſtraży: do ręku go Krolewſkich y z brátem rodzonym/ktory od niego hetmánił/oddáli: iż teraz więźniem ieſt/ ten ktory wßytkiey Moſkwy był Pánem.

Zwyćięſtwo wielkie v Kluśiney.
Złożenie Cará od ſwoich.
Przyśięgi.
Podánie Stolice.
Suyſki do ręku Krolewſkich podány y z brátem.

Lecz nie iuż tych dziwow koniec. Gdy lud przyśięgły y w poſłußeńſtwo oddány/ Pátryárchá poburzył imieniem religiey/ áby Zydowiná (iáko mowił) y Pohánicá/ zá Páná nie mieli/ á wierze ſwey zelżywośći nie dopuśćili/y od vtráty y odmiány iey bronili / y duß ſwoich nie gubili: Ozwał ſię ná złożenie poſłußeńſtwá y odſtąpienie przyśięgi pierwßy y potężny Pan / Skopin nieiáki: ktory gdy woyſká zbierał / otruty ieſt od ſwoich / y Krolewſkie go ßczęśćie bez miecza poráziło.

Pátryárchá burzliwy.
Pierwßy odſtępcá okrutny. Skopin názwány.

Toż ſię ſtáło y drugiemu ßálbierzowi Dymitrowi: ktorego Pátryárchá przyzwał z niemáłym woyſkiem / áby z Stolice lud Krolewſki wygnał y wybił / chcąc mu miáſto otworzyć / y pomoc ludu niezliczonego w mieśćie ziednáć. A gdy ſię iuż ná onę wypráwę gotował / á po kilu dniu wyieżdżáć miał: od żołnierzow ſwoich włáſnych zábity ieſt/nie mieczem Krolewſkim / ále ßczęśćiem Boſkim.

Drugi od ſwoich zábity.

Po nim trzeći zdrádliwy Gáliczyn/y z Metropolitem/y z innemi powſtał/ ktory od Stanow Moſkiewſkich poſłem do Kroلá J. M. wypráwiony będąc/ y ſwoie ktorzy go wyſłáli/y Krolá J. M. zdradzał / y z oblężonemi ſię Smolenßczány zmawiáiąc/ſam ſię ná Páńſtwo Moſkiewſkie wdzierał. Tego zdrad gdy doznano: w ręke Krolewſką wpadł/y więźniem poniżony zoſtał.

Trzeći poimány do więzienia.

Nákoniec/ powſtał czwarty Lepon / z tegoż Pátryárchy po-

Czwarty ode-

gnány y porá- budki/y náiáchał z wielkim woyſkiem Krolewſkie ná Stolicy żoł
żony. nierze: máiąc miáſto otworzone/ ná zamki ſie wdárł. Ale dziwnym Boſkim odgromieniem/ ktory męſtwo rycerſkie poſilił/ nie tylo odegnány/ále y porążony ieſt z woyſkiem ſwoim: y naiázdem onym/wſzytko miáſto ſtołeczne/ ktore ma w około cztery mile oſády/zgubił/ iż ie ſpalić Krolewſki żołnierz náiáchány/dla obrony/muſiał/ ná dwu ſie mocnych niedobytych zamkách Cárſkich oſádziwſzy/w ktorych pálace/bogáctwá/y ſkárby/y zbroie/y działá wſzytkiey Moſkiewſkiey mocy przebywáły. obległ ie Lepon/ále bez zyſku y z vtrátą ſwoią: bo ná wyćieczkách przegrawał/ y vſtępowáć muſiał. Acz znowu ſie ná ono oblężenie popráwiwſzy/więtſzą klęſkę odnioſł/y od ſwoich zábity ieſt. Ták iáko pierwſza o tym nowiná Krolá J. M. ná ſłużbie Bożey w Kośćiele ś. Jana w Wilnie zábáwionego/ doſzłá.

Smoleńſká długie oblężenie dla czego. Popieránie y konánie tego błogoſłáwieńſtwá Boſkiego y ſzczęśćia woiennego/ ná Smoleńſku zoſtawáło/ ktorego Krol
Przywrocenie wydártego przed lat 100. bliſko. J. M. odſtąpić nigdy niechćiał: á iákoby ná to ſamo przyiáchał/ żeby wydárte kráie przodkom ſwoim odebrał/ y ś. Kázimierzá y Zygmuntá dziádow ſwoich dziedzictwo przywroćił: odwieść ſie od oblężenia onego nie dał/ przy ktorym wielkie ſie Chrześćiáńſkie y Krolewſkie y rycerſkie y hetmáńſkie cnoty y męſtwá iego
Spráwiedliwa woyná. pokazáły/y wynurzyły. Naprzod ſpráwiedliwość/ktora ná wal-
Pierwſza iey chorągiew. kách pierwſzą chorągiew mieć ma/ y Pány/y Rycerſtwo iego mężne czyni. Woienna tá wypráwa ſłuſznie y ſpráwiedliwie podnieſiona ieſt/ o przywrocenie wydártego Xięſtwá Siewierſkiego/y głownego zamku iego Smoleńſká/ktorego nigdy Krolowie Polſcy y W. X. Lit. w żadnych z Moſkwą przymierzách nie odſtępowáli. y owſzem Woiewodę Smoleńſkiego w Rádźie ſwey záwżdy miánowáli y ſtáwili/ áż do tych czáſow náſzych. y iáwna rzecz ieſt/ iż przed ſtem lat tylo/ z ręku Krolá Zygmuntá pierwſzego od poſłuſzeńſtwá Krolow Polſkich Siewierſka ziemiá z Smoleńſkiem odpádłá. Godziło ſie/ y dobrego Páná
Czuyność y przyśięgá dobrego Páná. czuynosć y przyśięgá/ y miłość ku oyczyźnie to wyćiągałá: áby to co źle wydárto/ſpráwiedliwie przywrocone było. y dla tego Pan náſz ſamego Smoleńſká pilnował/ ná Moſkiewſkie ſie dobrá y kráiny nie ſkwápiáiąc/ktore oni ſámi przez ſie oddáli.

Nie ćiężko

Nie ćiężko było Pánu náßemu Mił: polem ták długo leżeć/ y wßytkie niewczáśy żołnierskie przez dwie lećie wytrwáć. y Krolewskie wczáśy/ y domowe poćiechy porzućić. Nie ćiężko mu było ták długo dom swoy/ Krolowę J. M. y synaczkow iákoby odbieżeć/ y nieiáko ie ośieroćić. A ktory to kiedy Krol ná Europie/ ná sobie przewiodł? Nie przestáiąc ná hetmánách/ sam z nimi wdáwáć śię w woienne niebespieczeństwá/ y zdrowia swego Krolewskiego nástáwiáć/ dla oyczyzny y poddanych swoich/ nie zániechał. Przy obleżeniu ták długim/ męstwo rycerskie y serce wielkie y ćierpliwe pokazał/ y wßytko swoie żołnierstwo/ przykłádem ćierpliwośći wielkiey/ zátrzymawał/ y trzeźwośći/ y czuynośći/ y czystośći/ y powśćiągliwośći/ náuki im wzorem swoim podawał. W nießczęśćiu/ y vtrátách ßturmow/ wielkiey myśli Páńskiey nie tráćił. W zámießániu żołnierskim/ y wyćiągániu pieniedzy/ miał mądrość y ßczęśćie od Bogá: iż ie vchodzić y do wytrwánia y czekánia/ y chęći ku sobie obroćić/ vmiał.

Zołnierskie polne niewczáśy wytrwáne.
Ośierocenie nie iákie domu Krolewskiego.
Zdrowia nástáwiánie.
Przykład cnot żołnierskich.

A gdy iuż czás Seymowi przystępował/ á nádźieie wedle ludźi y ludzkich śił y rády/ o wźięćiu ábo podániu zamku nie ostáwáło/ y wrácáć śię do krolestwá muśiał: podwyżßył go P. Bog dźiwnie cudownym swoim błogosłáwieństwem/ y oświeceniem rozumu/ do odebránia zamku: gdźie ręká ludzka vstawálá/ tám moc Boska powstálá. Odstępowániem nienagłym/ y rozbiegániem rot vbespieczył śię nieprzyiaćiel/ y vrągał śię/ y náśmiewał: ále ono bespieczeństwo y vrągánie/ wyßło mu ná vtrátę zamku.

O Smoleńsko ludzka moc zástąpił Pan Bog.

Zmowiwßy śię Pan z cnym y mężnym/ ácz w nie wielkiey liczbie/ żołnierstwem swoim: drábiny wysokie ná wysokie mury zgotowawßy/ á podkopy ogniste ná obálenie muru/ ná mieyscu niespodźiewánym od rzéki Niepru vczyniwßy: w nocy strzelbą y trąbámi do dźiur dawno w murách wybitych/ wßytkę moc obleżonych obroćili: á w tym ná mury nieustráßony żołnierz wskakował/ y część odległego od pierwßych dźiur muru ogniem obáliwßy/ y prochámi zápalonemi wyrzućiwßy/ ná blánkách/ iedni z Moskwą śię vganiáli/ drudzy przebitą dźiurą zamek woyskiem nápełnili/ y wielkie zwyćięstwo otrzymáli. Co świętcy pisárze lepiey wypowiedźieć/ y niektorych wysokie męstwo y cnoty żołnierskie/ y ku Pánu y oyczyznie chęći/ miánowićie wysłáwiáć będą.

Smoleńsko iáko dobyte.
13. Iunij. 1611.
Pisárze świetcy niech męstwá poiedynkowe wychwaláią.

My Ducho-

Pomocy do zwyćięstwá.

1. Vfánie wielkie w Pánu Bogu.

My Duchowni/ do dźieki P. Bogu oddánia vpomináiąc/ to przydáiem. Pomoglo Krolowi Pánu náßemu wielkie y vprzeyme/ y nigdy żadnym nießczęśćiem niezgáßone vfánie w sámym P. Bogu/ktory záwżdy owe słowá w sercu miał: *Tyś Pánie Krol moy, y Bog moy, twoie iest krolestwo. ty kroluieß ná niebie, y dáieß ná ziemi pánowánia komu się tobie podoba. ty wygránie bitew posyłaß komu chceß. w tobie y z tobą nieprzyiaćiele náße, rogámi rozwieiem, y w mocy twoiey pogárdzim iemi. Nie łuk, áni zbroiá moiá, áni miecz moy wybáwi mię. nie mam w śile męskiey y końskiey nádzieie: ále práwicá y rámię twoie, y świátłość twarzy twoiey, ktora rozumy do woiennych potrzeb oświeca, wybáwi mię.*

Psálmy.

2. Swięta intencya.

Pomoglá Krolowi J. M. dobra y świeta intencya ábo przedsięwźięćie/ iż tą woyną ßuka czći Bożey/ y Kośćiołá ś. y Chrześćiáńskiey sławy wynieśienia/ y dobrego pospolitego pożytkow/ y oyczyzny y ludu swego podwyżßenia. Pomogly modlitwy Kośćiołá ś. ktore málo nie po wßytkiey Europie zá stárániem y życzliwośćią ludźi zakonnych/ w niebo posyłáne były: tu zwłaßczá w tych domowych Páństwách/ po wßytkich Biskupstwách nocne y dźienne prośby do Nawyżßego nie vstawáły. A osobliwie Krolowa J. M. przenabożna/y w stanie wysokim pokorna y mądra Páni/ y z synem Krolewskim dźiwnych y páńskich cnot nádźieią świecącym Włádysłáwem / tu w Wilnie rece w niebo w sercu skrußonym podnośiłá: zá powodem Je° M. X. Biskupá Wileńskiego/ gorącego sługe Bożego/ y pásterzá wiernego swoich owiec / ktory po wßey Dyecezyey swoiey/do ś. modlitwy y posty przykłádáć zá Krolá J. M. roskázował.

3. Modlitwy.

4. Wzywánia świętych domowych y krewnych.

Pomogly wzywánia przeczystey mátki Bożey/y Swietych Bożych/y domowych y powinnych/ iáko ś. Káźimierzá/ ś. Stáńisłáwá/ y inych/ ktorym sie Krol J. M. odlecał/y odlecony od swoich zostawał. Pomoglo y budowánie Kośćiołá ś. Piotrá y Páwłá/y nádánie plebániy pogránicznych. A przetoż oddáiąc pokorne dźięki/śpiewamy: *Pánie, w mocy twey vweselił się Krol náß: pożądánie sercá iego dałeś mu. vprzedziłeś go słodkim błogosłáwieństwem twoim, y cześć y sławę wielką* (po wßem Chrześćiáństwie) *náń włożyłeś.*

5. Budowánie Kośćiołá ś. Piotrá y Páwłá.

6. Fundowánie plebániy y Collegium.

A my też wßyscy/ niegodne y liche dźięki náße Pánu krolestw wßyt-

leſtw wßytkich oddaymy. Wdźięczna y miła ieſt P. Bogu ofiá- Pſal: 49.
rá/dźiekowánie. Immola Deo ſacrificium laudis, & redde *Dźięki iáko mi-*
altiſſimo vota tua. *Ofiáruy Bogu ofiárę chwały, á odday mu ślu-* *łe Pánu Bogu.*
by twoie. A mowi Pan: *Ofiárá chwały,* ábo dźięki/ *vczći mię.* A
oná właſnie názwána ofiárá/ ktora codźień ná ołtarzu oddáiem/
dźiekowániem ſie zowie y Euchárystya: w ktorey głowá ieſt
wßytkiego dobrodźieyſtwá/bárzo wdźięczna Bogu zoſtáie/odo-
ris ſuauiſſimi, przeſłodkiey bárzo woniey. Napiſał ieden Do-
ktor: *Nád to słowo/* práwi/ Deo gratias, *nic lepßego w ſercu no-* Deo gratias
śić, nic w vśćiech mowić, nic piſáć milßego nie możem. krotko ſie *iákie słowo.*
wymowi/ weſoło ſie słyßeć da/ y wdźięcznie ſie do rozumu pu-
ßcza/y w dźiele napożytecznieyße ieſt: nie tylo przed Pánem Bo-
giem/ áley v ludźi wielka ſromotá ieſt/ gdy kto dobrodźieyſtwá *Niewdźięczność*
zápomni/á dáleko więtßa/gdy ſie go záprzy. Vchoway Boże zá- *ſromotna.*
przeć ſie ábo zápominác dárow Boſkich/ ábo ie ſwey wyſłudze y
mocy y dowćipowi przyczytáć. Tego nas P. Bog vchowa. Ale
iáko ie oddáwáć: to trudno. Dawidá teſkno z tym bárzo/y frá-
ſuiąc ſie mowi: Quid retribuam? Czym Pánu nágrodzę to
com od niego pobrał? chćiałbych: ále trudno. do słow nam *Iáko dźięki od-*
tylo y ofiáry kielichá y wzywánia á dźiekowánia przyidźie. *dáwáć.*

Mowi Mędrzec one piękne słowá: Omnia flumina, Wßyt- Ecclef. 1.
kie rzéki w morze wpadáią/á morzá nie przybywa. Byſmy wßy-
tkiego niebá y źiemie iezyki ná chwałę Bożą zebráli: Byſmy
wßytko co ieſt w niebie y ná źiemi P. Bogu dárowáli: tedy mu
nic nie przybędźie. Doſkonáłośći iego/ ſą iáko morze ktore ſie
rzékámi nie nápełnia. *Dobr moich*/ mowi Pſalm/ *nie potrzebuieß* Pſal: 15.
Pánie. Sławienia y chwałá Anyołow y duß ludzkich y świátá
wßytkiego/ nie czyni go wſpániálßym y sławnieyßym. Bo iáko
Mędrzec mowi: wßytkie náße wychwalenia przechodźi. *Ile ie-* Ecclef: 43.
dno możećie wyſławiaycie Páná: ále przeydźie chwałę wáßę przedźiw-
na wielmożność iego. chwaląc Páná wywyżßaycie go ile możećie. Ale
więtßy ieſt náde wßytkę chwałę/ á kto go ták vwielbi iáko ieſt
od początku?

Toć tedy po náßym dźiekowániu y wychwalániu nic? Nie
nic. Słuchaymy drugiego słowá tegoż Mędrcá. *Ná mieyſce* *Rzeki z morzá,*
z ktorego rzéki wychodzą, záś ſię wracáią. choć P. Bogu z náße- *rzeki do morzá.*

go dźiekowánia y wychwalenia nic nie przybywa/ y wysławić go
dostátecznie nie możem: iednák dźiekowánia náſze miłe mu: w
ktorym to wſzytko co dáie/ iemu przypiſuiem / y tám obracamy
ſkądeſmy to wźieli. Rzéki z morzá dobroći y hoyności Boſkiey
wychodzą/ rzéki ſię záś tám wrácáią ſkąd wyſzły. Anná vprośi-
3. Reg. 1. wſzy v P. Bogá ſyná: P. Bogu záraz go oddáłá. od ćiebie dá-
ny/ do ćiebie ſię obroćić ma. Pobráliſmy od P. Bogá zwyćię-
1. Paral: vltimo ſtwá y poćiechy/do niegoż ie záś obracaymy/mowiąc: Coś dał/
to tobie oddáiem pokornym dźiekowániem náſzym. wſzytko
twoie/ wſzytko od ćiebie: wſzytko też ná chwałe twoie obraca-
Luc: 17. my. A niechcemy być iáko oná dźiewięć tredowátych/o ktorych
ſię Pan pytał: *á gdzie ſą?* wźięli dobrodźieyſtwo / á nie dźiękuią
zá nie? Lecz iáko on Sámárytan do nog twoich/ Pánie/ przy-
pádamy dźiekuiąc/y tobie ſię ze wſzytkim oddáiąc y pomiátáiąc.

Swięći iáko zá zwyćięſtwá dźiekowáli.
Abraham. Geneſ: 14.

Pátrzyć możem ná świete ſługi Boże / ktorzy w tey cnoćie
nabożeńſtwá y dźiekowánia/ powinność ſwoie dobrodźieiowi
nawyżſzemu oddawáli. Abráhám wielkie woyſko czterech kro-
low trzemiſty y ośmiánaśćie domowników y towárzyſzow ſwo-
ich pogromiwſzy: przez kápłáná Melchiſedechá dźięki y ofiáre
P. Bogu y dźieśiećiny oddawał. y nic ná ſwoie śiłe y męſtwo
nie kłádąc: z weſelem y błogoſłáwienſtwo y ſłowá one kápłáń-
ſkie przyimował: *Błogoſłáwiony Abram Bogu nawyżſzemu. y bło-
goſłáwiony Bog nawyżſzy, zá ktorego obroną nieprzyiaćiele ſą w ręku
twoich.*

Geneſ: 35. Iacob.

Iákob Pátryárchá wybáwiony od Sychimitow y inych przy-
ległych narodow / do ſwoich domowych mowił: *Wſtańcie, á
podźmy do Bethel, y poſtawmy tám ołtarz Bogu, ktory mię wyſłu-
chał w ćięſzkośći moiey, y zemną był w drodze moiey.*

Exod: 15. Moyſes.

Moyżeſz po zwoiowánym Pháráonie nie ták ſię z ſwego y lu-
du onego wybáwienia weſeli: iáko ſię ze czći Boſkiey iż imię ſwo-
ie przeſławnie vwielbił/konie y iezdne w morze miecąc. y mowi:
*Kto ſię mocy twey zrowna ſtráſzliwy y chwálebny y dziwy czyniacy Pá-
nie? kroluy ná wieki y dáley.*

Iudith 5. Debora.

Deborá z Bárákiem po wygrány bitwie śpiewa ſwoie hy-
mnę Bogu. y woła ná krole y pány/ mowiąc: *Iam ieſt, iam ieſt,
ktora Pánu pieśń zwyćięzką śpiewam.* nowe walki (przez nie-
wiáſte

wiáśće)obrał Pan. Iephtá y corce własney iedyney/śluby wo- ienne pełniąc/y dźięki dáiąc Pánu/nie przepuśćił. y słyszał słábey płći pánieńskiey mężne słowá: *Vczyń zemną, oycze namilszy, to coś Bogu obiecał: gdyżći dał pomstę y zwyćięstwo nád nieprzyiaćioły twemi.* Sámson gdy iedną szczeką osłą / tyśiąc woyská pobił: gdy zápomniał podobno P. Bogu dźiękowáć: vpomniány prá- gnieniem wielkim/záwołał do Páná: *Ty Pánie dałeś śludze twe- mu zwyćięstwo to wielkie: oto prágnieniem vmieram, y wpádnę w rę- ce nieobrzezáńcow.* A Pan gdy śię do dźiękowánia y przyznánia mocy Bożey obroćił: cud dla niego vczynił / iż ząb z oney szczeki wode mu puśćił/ktora prawie ożył. Iud: 11. Iephte. Iud: 15. Samson.

Dawid Psálmy swoie dźiękowániem nátkał/iż mu ták wie- le zwyćięstwá dawał. y mowi: Docuisti manus meas ad prę- lium, posuisti vt arcum æreum brachia mea. *Przypráwiłeś ná woynę ręce moie, postáwiłeś iáko łuk z mośiądzu rámioná moie.* Præcinxisti me virtute ad bellum, & supplantasti insur- gentes in me subtus me. Confringam illos,nec poterunt stare, cadent subtus pedes meos. Non in fortitudine equi voluntatem habebo, neq; in tibiis viri &c. Dauid. Psal: 17.

Azá krol woysko vszykowawszy/wołał do Páná mowiąc: Domine non est apud te vlla distantia,vtrum in paucis au- xilieris. &c. *Wszytko tobie Pánie rowno, y z máłym pocztem ludzi y z wielkim. wspomoż nas Pánie nász: bo tobie y mocy twoiey dufáiąc, wyszliśmy ná te wielkie woyská. wszákeś ty Bog nász, niech ćię człowiek nie przemaga.* y gdy mu P. Bog dał zwyćięstwo: ołtarz poświe- ćił Pánu/dźiękuiąc ofiárą chwały. Azá Krol. 2. Paral: 14. & 15.

Iozáphát śpiewániem Lewitow pomieszawszy nieprzyiá- ćiele/ iż śię sámi zsobą powádźili/ y wybili: zebrał swoie żołnie- rze: y kazał im dźiękowáć P. Bogu. y ono mieysce názwał/ Val- lis benedictionis. 2. Par: 20. Iozaphat.

Ezechiasz odniozszy nád Senácherybem przez Anyołá zwy- ćięstwo: podniosł śię y spysznial/y zá dobrodźieystwá Boskie źle oddawał. Ale pokarány niemocą/vpámiętał śię y mowił: Do- mine saluum me fac, & Psalmos nostros cantabimus cun- ctis diebus vitæ meæ in domo Domini. *Wybaw mię Pánie, á* 2. Par: 32. Isai: 38. Ezechias.

Sebastian Nadolowski

my Psalmy nasze śpiewáć tobie będziem po wszytkie dni żywotá nászego w domu Páńskim.

Lib: 2. Mach: Cap: 10.

Máchábeusz zwoiowawszy nieprzyiaciele / do dźiekowánia sie puśćiwszy: Kośćioł nápráwowal P. Bogu ze wszytkim żolnierstwem swoim.

A my też wszyscy w tey nabożney kupie y z Pánem nászym/ pomazańcem Bożym / y domem iego / te niegodne y liche dźieki násze zámykáiąc/śpiewaymy: *Pánie, w mocy twoiey Krol się vweselił. tobie dufał, y ná miłośierdziu twoim nie omylił się. Podwyższay się, Pánie, w mocy twoiey. Nie násza siłá, ále twoiá, nie nász rozum, ále świátłość mądrośći twey, y opátrznośći y obmyślánia o nas.* A my wyśpiewywáć y wysłáwiáć moc y miłosierdźie twoie ná wieki bedźiem.

Psal: 20.

Pożytki tákiego zwyćięstwá.

Podźiekowawszy z niską pokorą Nawyższemu: pobudzaymy sie do wdźięczności y pośiłkow tákiego zwyćięstwá/y dárow Bożych / ábyśmy nádáremne łáski Bożey nie bráli / ále ią ná dobre swoie obroćić vmieli/żeby nam nie rzeczono: Vincere scis, vti victoria nescis. Woyny sámy z śiebie złe są / y szkody wielkie ludźiom przynoszą: á pokoiu złotego / wszyscy prágniem / w ktorym dobrá ludzkie rosną/szerzą sie y trwáią. Dla sámego pokoiu woyny sie podnośic mogą / y tym złość ich słodźi sie iáko gorzkość w lekárstwách/ktora do zdrowia służy. Co sámo w woynách iest dobrego / iż pokoy z zwyćięstwem ábo iednániem dáią/ y vtrácony przywracáią. Wzdychaymy do pokoiu ktory nam P. Jezus zostáwił: nie do tákiego w ktorymbyśmy roskoszy/ bogactw/y szerokich imion nabywáli/y záżywáli/á ciáłu y swey woli y świátu służyli. Bo táki pokoy świecki iest/omylny/ zdrádliwy/nietrwáły/ y sercá prawdźiwie nie vwesela / y boleścią sie y smutkiem kończy. Ale o táki pokoy Páná Bogá prośmy/w ktorymbyśmy / iáko mowi Zácháryasz / od nieprzyiaćiol y boiáźni wyzwoleni/ bespiecznie P. Bogu służyli / y świątobliwie á spráwiedliwie żyiąc/do onego sie wiecznego po śmierći pokoiu przysposabiáli/ pełniąc ś. zakon Boży/ y chwale nawyższego Bogá nászego rozmnażáiąc. Tákiego nam Apostol życzy / gdy mowi: *Pokoy Chrystusow niech vweseli sercá wásze.* Vweselić sercá złe sumnienie

Záżywánie iego.

Woyny dla pokoiu.

Pokoy od Chrystusá zostáwiony.

Swiecki pokoy.

Colos: 3.

mnienie nie może / y dobrá świátá wszytkiego wesoley myśli w grzesznych nie vczynią. Non est pax impiis. á wdzięcznemi / mowi tenże Apostol / bądźcie. Grati estote.

Pierwsza wdzięczność zawstydzenie.

Pierwsza wdzięczność násza niech będzie: Záwstydzenie / y podziwienie ná táką łáskę Bożą / ktorą nam niegodnym dáie. Możemi mowić z Elżbietą: Et vnde mihi hoc? Ludźiesmy w tym krolestwie / y W. X. Lit. srogiemi grzechámi obłożeni. Rozmnożyłá sie niewierność / y odstąpienie wźiętey od Kośćiołá wiáry / y bluźnierstwá ná Páná Bogá y ná Kośćioł iego / kácerstwá y zdrádliwe náuki gorę wźięły. zárázá dusz niewinnych piekło nápełnia. niespráwiedliwośći / łupiestwá / obciążenie poddánych / łakomstwá / lichwá / zdrády / mężoboystwá / nieczystośći / zbytki / hárdośći / nieposłuszeństwá / wszędźie z brzegow wylały. Czegożesmy godni iedno karánia? czegoż złe niepłodne drzewo czekáć miáło / iedno śiekiery á ogniá? Ale miłośierny y długo ćierpliwy P. Bog dobroćią swoią / do pokuty nas wzywa / y dáráni nowemi / y bogátemi vpominkámi / do śiebie nas pociąga. Czuwmyż sie á boymy sie / áby to nie był czwarty rok drzewu onemu / ktore pilnie do rodzáiu nápráwuią / ále mu iuż ostátni termin dáią. o czym iest inne Kazánie / Wzywánia do pokuty.

Grzechy tey Korony.

Luc: 13.

Nie mnieysze grzechy mamy nád tych / ktore Pan Bog dał w ręce násze / y pod miecz nász. *Wszyscy* / Pan mowi / *ták poginiećie, ieśli pokuty czynić nie będźiećie.* Rozgę ktorą oćiec złe syny karze / w ogień y w piec wrzuca. karze przez nas Moskwę / y my sie boymy. Nie dufaymy temu świeckiemu szczęśćiu / z ktorego sie teraz weselim: y máłe iest bárzo / ieśli go ná duchowne y wieczne dobrá nie záżyiem. Odmienne iest świeckie szczęśćie / á iáko koło chodźi: kogo raz podnieśie / zás go ná źiemię rzući. Wschod y zachod spráwy ludzkie máią / iáko świátłość ták y ćiemność w ręku iest Boskich.

Moskwá zá grzechy pokarána, y my się boymy.

Szczęśćiu nie dufáć.

Dáli nam P. Bog dokończá pokoy / vmieymy go záżyć ná posługi duszom národnym / ná wieczny sie pokoy oglądáiąc / ná rozszerzenie chwały Bożey / ná budowánie y nádánie kośćiołow / szpitalow / klasztorow / szkoł / Collegia / dla nabywánia mądrośći y cnot Chrześćiáńskich.

Chwałę Bożą rozszerzáć.

Dobrego poſpolitego ſzánowáć.

Rozmiłuymy ſie dobr poſpolitych ná przyßłe przygody: áby to co ſie doſtáło/ y co P. Bog dał/ dochowáć ſie [illegible]mogło. Nie ták

Dochowáć co ſię doſtáło.

wielka ieſt chwałá doſtáwáć/ iáko doſtánego beſpiecznie doch[illegible]o wáć.

Budowáć Zamki.

Buduymy zamki/ twierdze/ obrony/ gotuymy proch[illegible]y/ dział á/ mury/ wieże/ wáły/ báßty/ iáko Azá krol lud ſwoy vpominał:

2. Par: 15.

Z poſpolitego ſię nie bogáćić.

Z ſkárbu poſpolitego nie bogaczmy domow náßych/ ále z pracey y z dochodow oyczyſt[illegible]/ ſkromnie żyiymy/ vtráty y zbytki odmiátáiąc/ á głupią hárdośćią domow nie gubiąc.

Krolá ſzánowáć.

Vmieymy Pány náße vßánowáć/ przez ktore nam/ y oyczyznie náßey/ y ſławie Koronney/ tákie zwyćięſtwá P. Bog dáie.

W nim ſię kocháć.

vmieymy zá nie P. Bogu dziękowáć/ y w nich ſie vkocháć/ iáko Dawid vpomina: Exultent filii Sion in Rege ſuo. *Ráduyćie ſię poddáni z Krolá ſwego,* ktorego ták Pan Bog y domowemi Chrześćiáńſkiemi cnotámi, y woienną ſławą ták wyſoko wy[illegible]

Psal: 143.

niosł. y mowi one ſłowá do P. Bogá ſwego: Docuiſti, D[illegible]mine, manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. *Et.* Subdidiſti populum meum ſub me.

Zwyćięſtwy iego nápełnitá ſię Koroná.

Jáko drugi Bolesław Chábry / ábo Krzywouſty/ nápełnił kroleſtwo to zwyćięſtwy ták geſtemi y trudnemi przez możne Hetmány / y nieuſtráßone żołnierze/ w J[illegible]ćiech / w Wołoßech/ w Multanách / w Moſkwi/ gdźie ſię [illegible] oſobą ſwoią Páńſką prawym żołnierze[illegible] y hetmáńſkiego rzemięſłá pełnym pokazał. Tatáry odgani[illegible] Turcy ſie nań oglądáią/ y pokoiu z nim prágną. y żaden mu ni[illegible] przyiaćiel Koronny/ y ſąſiad/ woien iego ßczeſliwych / nie roz rywa. Kośćioł ſie Boży y wßytko Chrześćiáńſtwo / y to ktore Turecka moc zwoiowáłá / poſtępkámi iego vwesela. y nádzieie pełni ſą/ iż z tęy kroleſtwá wybáwienie im pośle P. Bog/ ktory ie ná táką pokutę y niewolą podał. Y mogą ſie o nim mowić one

1. Machab: 3.

ſłowá Máchábeá: Dilatauit gloriam populo ſuo, & induit ſe loricam ſicut gigas, & ſuccinxit ſe arma bellica ſua in præliis, & protegebat caſtra gladio ſuo. Similis factus eſt Leoni in operibus ſuis. *Rozßerzył ſławę ludu ſwego, oblokł ſię w ſwoię zbroię, y bronił obozu mieczem ſwoim. ſſtał ſię iáko*

Domowe cnoty.

Lew w dziełách ſwoich. vweſelał lud ſwoy wierny / y ſławą iego áż do końcá ziemie. A domá / z poddánemi ſprawiedliwośćią / łáſkáwośćią / przyimowániem nieprzyiaćioł / y tych ktorzy

nań ręk

nań rękę podnośili/ćichośćią/mądrośćią/hoynośćią/czystośćią/ ćierpliwośćią / y gorącym ku P. Bogu nabożeństwem / nikt go nie wprzędza / y miedzy Krolmi y Pány Chrześćiáńskimi wieku tego/ przebrána perłá y iásnym drogim kámieniem świeći.

Wielce sie nieżyczliwym oyczyznie y nas wßytkich nieprzyiaćielem pokázuie / kto go z sercá nie miłuie / kto ßemrániem y nieżyczliwośćią / y podeyźrzeniem omylnym / sławę iego psuie. Bogá sie boymy / mowi Piotr ś. á Krolá (iáko Boskiego námiestniká y ziemskiego Bogá) poßánuymy. Pokłońmy sie Pánu Bogu/ á potym y Krolowi/ iáko iest w pismie podano. Od niewdźięcznych odbiera P. Bog dáry y tálenty swoie / gdy dobrych Pánow y cnot á pobożnośći pełnych / nie słuchamy: złych y okrutnych tyránnow / słucháć sie boymy / iáko Prorok pogroźił. Z męstwá sie też y z zwyćięstwá żołnierskiego nie chlubmy / iesli sámi nád sobą/y ziemi chćiwośćiámi náßemi/mężni nie bedźiem. Lepßy ćierpliwy niźli mocny. Lepßy ten ktory złym skłonnośćiom swoim roskázuie/niźli ten co miástá y zamki woiuie.

Nieżyczliwi ßemrácze.

1. Paral: vlt.

Deut: 28.

Prou: 16.

Zbáwićielu świátá y Krolu nád krolmi/ Pánie nád pány/ w ktorego ręku krolestwá są/ y dáieß ie komu chceß / y przenośiß ie gdźie chceß/dla ludzkiey niespráwiedliwośći/y grzechow. Tyś dał tákie zwyćięstwo Krolowi náßemu, ty iemu/ y nam wßytkim błogosław / ábyśmy go dobrze ná cześć wielką twoię/ y zbáwienie náße/ y ná ßcześćie oyczyzny náßey/ záżywáć vmieli: Ktory z Oycem y z Duchem świetym kroluieß Bog ieden w Troycy ná wieki.

Eccl: 10.

AMEN.

Sebestianus de Naydaków Naidakowski

Anno Domini 1623

